

Mikä rapsivuosi!

5 257 kg/ha syysrapsilla

Martti Yli-Kleemola voitti rapsikisan 5 257 kilon hehtaarisadolla ja teki samalla uuden Suomen ennätysten. Edellinen ennätys 4 842 kg/ha on vuodelta 2010.

Voiko Suomessa viljellä syysrapsia? Onko siinä mitään järkeä? Näihin kysymyksiin haettiin vastauksia Käytännön Maamiehen syysrapsikisassa. Mukana oli kuusi ensikertalaista ja kaksi vähän kokeneempaa syysrapsin viljelijää. Tulokset löivät ällikällä sekä kilpailijat että kisan järjestäjät. Kaikki lajikkeet olivat hybrideitä, ja kolme parasta puolikääpiötä Pioneerin Maximuksia, jotka talvehtivat erityisen hyvin. Voiton vei Martti Yli-Kleemola 5 257 kilon hehtaarisadolla.

■ Annaleena Ylhäinen

Minulla ei ole aavistustakaan, miltä syysrapsin kuuluisi tässä vaiheessa kevättä näyttää, kertoi euralainen **Juho Junkkala** kisaan ilmoittautuessaan toukokuun alussa.

”Se talvehti hyvin ja on nyt reippaassa kasvussa.”

Samanlaisia kommentteja tuli kaikilta ensikertalaisilta. Kasvuston oikea tiheys oli useimmille arvoitus. Kuten myös rikkakasvi-ruiskutuksen ja lisälannoituksen ajankohta.

Kevätrapsi oli kaikille ennestään tuttu, mutta kisassa oli mukana vain kaksi viljelijää, joilla oli aiempaa kokemusta syysrapsista.

Loimaalainen **Kalle Eskola** ja siuntiolainen **Sebastian Sohlberg** täytyi puhua kilpailuun mukaan. Heillä on kokemusta myös epäonnistuneista sadoista, ja kynnys taisi olla siksi korkeammalla kuin ensikertalaisilla.

Pientä painostusta täytyi harjoittaa joidenkin noviisienkin kanssa. Lopulta saatiin kahdek-

san kilpailijaa kasaan. Kaikki olivat aidosti innostuneita selvittämään – jopa lehden palstalla – minkä verran satoa syysrapsilla voi saada.

Monta sudenkuoppaa

Syysrapsin pioneeri **Ilkka Kouvo** on jakanut viljelijätilaisuuksissa seikkaperäisesti kokemuksiaan ja neuvojaan.

”Jos kokeillette rapsia, tehkää se kunnolla. Muuten se ei onnistu”, Kouvo on ohjeistanut.

Kouvon pelkona on ollut, että kaikki into hyytyy heti ensimmäiseen kertaan ja totaaliseen epäonnistumiseen.

Syysrapsiin pitää Kouvon mielestä suhtautua kuin sokerijuurikkaaseen tai muuhun erikoiskasviin. Sen viljelyssä on niin monta sudenkuoppaa, ettei perille pääse toisella kädellä hutiloiden.

Kouvo on korostanut aikaista kylvöajankohtaa, harvaa kylvötiheyttä, rikkakasvien ja etanoiden perusteellista torjuntaa ja kasvupisteen matalana pitämistä kasvunsaateen avulla.

”Juventusta ruiskutetaan 0,1 litraa per kasvulehti. Se torjuu samalla tyvimädän.”

Rapsikasvuston seassa ei saa kasvaa viljaa, vaan se on torjuttava valikoivalla juolavehnnäineellä. ”Sopiva käyttömäärä on puolet hukkakauran käyttömäärästä.”

Kouvon mukaan syysrapsin suurin ongelma on saunakukat.

Jos niitä ei torju tarpeeksi hyvin, ei mistään tule mitään.

Talvituhoja aiheuttaa myös rouste. Se nostaa keväällä juuren helposti ylös, mikäli juuri on jäänyt liian pieneksi.

Soitellen sotaan

Kouvon ohjeista huolimatta useimmat viljelijät lähinnä kokeilivat viime syksynä, josko rapsi säilyisi talven yli hengissä.

Yllättävän monella se säilyi, vaikka Butisan Topia ja Juventusta ei olisi käytettykään.

Mutta jos rikkakasveja ei torjunut syksyllä, kovin suurta satoa oli turha odottaa.

Viime kesä suosi saunakukkia, ja niitä nousi niihinkin peltoihin, jotka oli käsitelty Butisan Topilla. Saunakukka itää touko-kuusta lokakuulle, joten se on jatkuva riesa.

Pahasti saunakukkaiset pellot jäivät puimatta, ja kasvusto jouduttiin murskaamaan.

Kouvon mukaan keväällä pellosta löytyvät rikkakasvit ovat paljon pahempi juttu kuin harva kasvusto.

”Jopa 10–20 tainta neliöllä antaa siedettävän sadon, kunhan joukossa ei vain ole rikkakasveja.”

Vuosi sitten syysrapsin siementä myytiin noin 3500 hehtaarin alalle, ja tänä kesänä hie-
man enemmän, arvioi Bernerin **Lasse Matikainen**. Arviossa on mukana kaikkien siemenkauppi-
pioiden myynti.

Kaikki eivät kuitenkaan ehtineet kylvää ostamiaan siemeniä. Osa pelloista jouduttiin myös rikkomaan.

Hybridi vai perinteinen lajike?

Kaikki kisaan osallistuneet lajikkeet olivat hybrideitä. Muita ei ole Suomessa myynnissäkään.

Hybridit ovat vapaasti pölytyviä eli tavanomaisia lajikkeita elinvoimaisempia, ja muodostavat voimakkaamman juuriston ja runsaasti sivuhaaroja.

”Hybridit ovat yleisesti ottaen talvehtineet omissa lajikeko-
keissamme paremmin kuin tavanomaiset lajikkeet”, kertoo Boreal Kasvinjalostuksen öljy-
kasvijalostaja **Katja Hämäläinen**.

Hämäläisen mukaan hybridi-
lajikkeiden etuna on nopea
alkukehitys syksyllä, mikä edes-
auttaa kasvin kasvamista riittä-
vään isoksi ennen talven tuloa.

”Varmemman talvehtimisen
takia hybridien sato on ollut
kokeissamme suurempi kuin
perinteisten lajikkeiden. Lisäksi
heteroosi tuo lisää satoa elinvoi-
maisuu-
den kautta.”

Hämäläinen kuitenkin muis-
tuttaa, ettei eri lajiketyypeistä
voi tehdä suoria yleistyksiä.

”Kaikki hybridit eivät auto-
maattisesti ole tavanomaisia
lajikkeita talvenkestävämpiä.
Koska sekä hybrideissä että
tavanomaisissa lajikkeissa löytyy
vaihtelua talvenkestävyyden suhteen, on se aina erikseen testat-
tava Suomen kasvuoloissa.”

Ruotsin lajikekokeissa hybridi-
dien sadot ovat olleet 5–10 pro-
senttia suuremmat kuin tavan-
omaisten lajikkeiden, mutta
vuosivaihtelut ovat olleet suuria.

Ruotsissa talvituhot eivät ole
yhtä rajut kuin Suomessa. Koe-
tulokset löytyvät Svensk Rapsin
verkkosivuilta (www.svenskraps.se).
Eteläisintä Suomea vastaa-
via olosuhteita löytyy Svealan-
dista.

Tavanomaista voi itse lisätä

Tavanomaisia lajikkeita ei ole
Suomen markkinoilla, mutta
Ilkka Kouvo on testannut joita-
kin niistä pelloillaan. Testeissä
on ollut Tšeikissä suosittuja
lajikkeita.

”Limagrainin Adriana oli
hyvin satoisa, mutta Catalina
kuoli kevähallioihin.”

Kouvon mukaan tavanomai-
sella lajikkeella kylvömäärän
tulee olla suurempi kuin hybridi-
dillä.

”Hybridille riittää 50 tainta
neliölle. Tavanomaisella sopiva
määrä on 60–80 tainta. Se saa
jäädä syksyllä pienemmäksi kuin
hybridi.”

Tavanomaisen lajikkeen sie-
mentä voi itse lisätä. Se vaihtoehto on käynyt entistä mie-
lekkäämmäksi nyt, kun öljykas-
veille ei ole saatavilla kunnol-
lista peittausainetta.

Ruotsin markkinoilla on
tavanomaisia lajikkeita kol-

me-
lta edustajalta: Lantmännen
SW Seediltä Apanaci, Epure ja
Galileo, Scandinavian Seediltä
Alegria ja Noblese, sekä Festivo
Syngentalta.

Suomen lajikekokeissa on
testattu lähinnä Limagrainin
tavanomaisia lajikkeita.

”Parhaat niistä ovat hyviä tal-
vehtimaan, mutta eivät yhtä
hyviä kuin uusimmat hybridi-
lajikkeet”, Hämäläinen kertoo.

Puolikääpiöt talvenkestäviä

Hämäläisen mukaan parhaiten
Suomessa ovat talvehtineet puo-
likääpiöt hybridilajikkeet.

DuPont-Pioneerin Maxi-
mus-lajikeperheessä on useita
puolikääpiölajikkeita. Näistä
PR44D06 on myynnissä Suo-
messä.

”Testasimme puolikäpiöitä
sekä tavanomaisia Maximus-
hybridejä, mutta PR44D06 osoit-
tautui selkeästi parhaimmaksi”,
Lasse Matikainen kertoo.

Lisäksi Suomessa on tarjolla
saksalaisen Lembken puolikäpiö
Thorin. Kokeissa on ollut
myös Lembken Thure.

Agrimarketin valikoimissa on
myös Monsanto puolikäpiö
DK Sequoia, mutta sen talven-
kestävyydestä ei ole vielä Suo-
messä mitään tietoa.

Puolikääpiön lajikkeen kasvu-
piste pysyy talvella lähempänä
maan pintaa kuin tavanomai-
sella lajikkeella. Se parantaa
talvenkestoa erityisesti lumetto-
mina talvina.

Puolikääpiö ei kaipaa välttä-
mättä kasvunsaadekäsitelyä syk-
sällä.

”Pioneerin lajike-edustajien
mukaan Maximus pärjää hyvin
ilman Juventusta. Se tulee kui-
tenkin ruiskuttaa, jos kasvusto
joutuu kilpailemaan rikkakas-
vien tai viljan sängen kanssa”,
Matikainen neuvo.

Puolikääpiön lajikkeen varsi
lähtee keväällä hitaammin kas-
vuun kuin muilla, joten sillä on
pienempi riski keväisille halla-
vaurioille.

”Hitaamman kasvuunlähdön
takia se ei kilpaile rikkakasveja
vastaan yhtä hyvin kuin nor-
maali hybridi”, Hämäläinen
huomauttaa.

Puolikääpiöiden paalujuuri
on myös erityisen voimakas ja
syvä, jolloin kasvi kestää keväisiä
lämpötilan vaihteluita parem-
min kuin heikompijuurinen
yksilö.

Kasvusto pysyy selkeästi tavan-
omaisia lajikkeita matalampana,
ja tuleentuu tasaisemmin. Mata-
laa kasvustoa on helpompi ruis-
kuttaa ja ajovaurioita tulee
vähemmän kuin täyskorkeaan
kasvustoon.

Hämäläisen mukaan kotimai-
sissa lajikekokeissa puolikäpiö-
iden sato on paras talvituho-
vuosina.

”Mutta normaalit hybridit
ovat olleet satoisampia silloin
kun ovat talvehtineet yhtä hyvin
tai lähes yhtä hyvin kuin puoli-
kääpiöt.”

Hyvä syksy tärkein tekijä

Rapsikisan suuret sadot selitty-
vät erityisen suotuisalla syksyllä.

Syysrapsi kasvatti viime syk-
synä voimakkaan juuriston,
jonka ansiosta talvehtiminen
onnistui yllättävän hyvin.

Veden ja ravinteiden saanti
oli myös turvattu, vaikka kevät
ja kesä oli monin paikoin kuiva.

Syysrapsin juuri kasvaa nope-
ammin kuin vaikkapa syysveh-
nän. Kasvunopeus voi olla kolme
senttimetriä vuorokaudessa.
Vehnällä kasvu jää kahteen sent-
timetriin.

Talvituhojakin tuli. Monet
syysrapsit lähtivät työntämään
vartta jo maaliskuussa, ja kuoli-
vat huhtikuun pakkasiin.

Myös kukinta-aika oli syysrap-
sille suotuisa. Touko-kesäkuun
vaihteessa oli aurinkoisia, kuu-
mia päiviä, ja kukinta kesti kuu-
kauden verran.

Sadot parhaasta paikasta

Rapsikisassa hehtaarisato mitat-
tiin lohkon ”parhaasta pai-
kasta”.

Kasvustot olivat sellaisia vii-
dakkoja, että hehtaarin alan
mittaamiseksi oli ensin puitava
ympäri-
lta kaikki muu pois.

Käytännössä kilpailijat jättivät
kisalohkolle yli hehtaarin alan,
jonka pinta-ala mitattiin ennen
puintia ja punnitusta.

Rapsikilpailu 2014

Sijoitus	Kilpailijan nimi	Kunta	Lajike	Sato, 9 % kg/ha	Kosteus, %	Öljy-pitoisuus, %	Lehti-vihreä, ppm	Seula, %	Kylvö	Korjuu
1	Martti Yli-Kleemola	Harvalta	Maximus, puolikääpiö hybridi	5257	9,4	45,4	2	0,15	19.8.2013	16.8.2014
2	Asko Korvenoja	Askola	Maximus, puolikääpiö hybridi	4807	17,7	44,1	2	0,30	9.8.2013	20.8.2014
3	Benny Nybäck	Mustasaari	Maximus, puolikääpiö hybridi	4738	10,1	41,2	6	1,36	23.7.2013	6.8.2014
4	Sebastian Sohlberg	Siuntio	Vectra, normaali hybridi	4588	10,7	42,9	5	0,82	9.8.2013	5.9.2014
5	Tapio Pietilä	Loppi	Maximus, puolikääpiö hybridi	4492	17,5	45,7	1	0,04	3.8.2013	30.8.2014
6	Juho Junkkala	Eura	Banjo, normaali hybridi	4390	7,6	42,4	3	0,26	11.8.2013	11.8.2014
7	Kalle Eskola	Loimaa	Maximus, puolikääpiö hybridi	3707	15,3	36,9	15	0,68	16.8.2013	19.9.2014
8	Aki Laaksonen	Mynämäki	Alabaster, normaali hybridi	2993	9,2	41,0	9	1,21	8.8.2013	11.8.2014

Laatuanalyysit on tehty viljankuivaamossa käymättömistä näytteistä.

Mittaustulos ei siis kerro keskisatoa, vaan pikemminkin kuvaa lohkon satopotentiaalia.

Jokaisella kilpailijalla oli lohkolta harvempia kohtia erityisesti päästeissä. Osa joutui rikkommaan rapseja tai murskaamaan myöhemmin kesällä epäonnistuneita lohkoja.

Puitujen lohkojen keskisadot olivat kuitenkin eurooppalaista tasoa. Niiltä tuli 3–4 tonnin satoja. Heikoimmat lohkonosat antoivat pari tonnia.

Isossa-Britanniassa tämän vuoden keskisato oli 3,5 tonnia hehtaarilta.

Kisassa mitatut hehtaarisadot olivat paljon suurempia, kuin mitä esimerkiksi Ruotsin saati Suomen lajikekokeissa on keskimäärin saatu.

Koeruutusadot ovat Ruotsissa olleet 3,5–4,5 tonnin välillä.

Hämäläisen mukaan parhaimmilla koeruuduilla on päästy Suomessa viiteen tonniin.

Ilkka Kouvon pellolla olleessa lannoituskokeessa suurin koeruudulta saatu hehtaarisato on ollut 5,5 tonnia.

Juho Junkkala lainasi naapurin rapsijatketta puimuriinsa, ja ylisti puimurin helppoutta sen avulla. Kisalohkolla kasvanut Banjo oli reunoissa lähes miehen korkuista, mutta keskellä peltoa kasvusto oli huomattavasti matalampaa.

Puintiaika ei ole kriittinen

Puintiaikaan oli monilla hermot tiukalla, muttei rapsien takia. Niiden laatu ei yleensä kärsi sateista. Rapsin puintiaika ei ole yhtä kriittinen kuin viljoilla, sillä se ei idä herkästi tähkään eikä sakoluvusta tarvitse huolehtia.

On niissä muitakin hyviä puolia. Ne tykkäävät lämmöstä eivätkä hätkähä syvän juuristonsa takia kuivuudesta.

Toisaalta versonta voi jatkua niin pitkään, ettei sysyrapsi ehdi valmistua puintikuntoon.

Viron tulokset

■ Viron rapsikisassa ei rikottu vuoden 2012 ennätystä, joka on 5,7 tonnia hehtaarilta.

Tämän vuoden kisassa suurin hehtaarisato oli 5,2 tonnia. Sen sai **Tönis Riisk** saksalaisen Rapoolin jalostamalla Visby-lajikkeella. Kakkos- ja kolmosijat tulivat Monsanto'n DK Sequoia -lajikkeella, kertoo **Margus Ameerikas** Baltic Agrostia.

Sadot olivat 5,1 ja 4,8 tonnia hehtaarilta.

Molemmat ovat hybridilajikkeita. DK Sequoia on puolikääpiö, ja Visby normaali hybridi.

Baltic Agron siemenvälikoimassa on lisäksi tarjolla Rapoolin Sherpa sekä Bayer CropSciencen Bagira. Ne ovat tavanomaisia hybridejä. **AY**

RAPSIKISAN palkinnot:

- 1. Martti Yli-Kleemola**, BASF:ta Comet Pro -tukkupakkaus (20 l)
- 2. Asko Korvenoja**, Dow AgroScienceltä Matrigon (1 kg) + Galera (5 l) + Dassoil (5 l)
- 3. Benny Nybäck**, Berneriltä Maximus -siemensäkki (4 ha) + Sluux-säkki (20 kg)

Tautiainen käyttö voi pitää korren vihreänä pitkälle syksyn. Muualla Euroopassa sysyrapsit ruiskutetaankin kolme viikkoa ennen puintia glyfosaatilla. Suomessa puristamot eivät halua glyfosaatilla käsiteltä rapsia.

Sysyrapsia kokeiltiin Ruukin koeasemalla asti. Se talvehti hyvin, mutta jälkiversonta oli voimakasta. Rapsi kukki vielä sysykuussa puintiaikaan.

Ilkka Kouvon mukaan rapsi vaatii puimurilta voimaa. Muut kuin puolikääpiöt voivat olla kahden metrin korkuisia.

”Puimurissa tulisi olla pystyterä tai rapsinpuintipöytä”, Kouvo neuvoo.

Kylvöaika on Suomessa varsin hankala, sillä sopivaa lohkoa ei tahdo heinä-elokuun vaihteessa löytyä. Hyvin aikaisen ohran jälkeen kylvö voi onnistua. Myös viherkesanto on hyvä vaihto-

ehto, mutta etanat voivat muodostua ongelmaksi.

Syysrapsi hyödyntää pitkät syksyt, ja käyttää syksyllä runsaasti tyypeä. Karjanlantaa voi käyttää lannoituksessa.

Onko rapsissa järkeä?

Rapsikilpailu osoitti, että syysrapsilla on mahdollista saada Suomessa suuria satoja.

Syysrapsin viljelyssä on kuitenkin suuri talvituhoriski Suomen mannerilmastossa.

Syysrapsia viljellään yleisesti Baltian maissa, mutta sielläkin talvituhot voivat olla toisinaan lähes totaalisia. Venäjän puolella syysrapsia ei viljellä.

Viime talvi oli poikkeuksellisen leuto. Esimerkiksi Ruotsissa oli keväällä kaikkien aikojen parhaat syysrapsit, ja kukinta alkoi jo huhtikuun alkupuolella.

Suomessa vastaavasti huhtikuun yöpakkaset olivat suurin syy syysrapsien talvituhoon. Tammikuun pakkasjaksosta ne tuntuivat selviävän hyvin.

Syysrapsin viljelyssä on myös runsaasti kustannuksia. Kirppaongelma ei ole kylvön yhteydessä yleensä paha, vaikkei neonikotinoidipohjaista peittäusainetta enää saakaan käyttää.

Sen sijaan etanoiden systorjuntaan voi mennä pitkä penni. Samoin kuoriaisia, kaalikoita ja rapsikärsäkistä voi joutua ruiskuttamaan pariin otteeseen.

Lajikejalostus tuo uusia mahdollisuuksia rapsin viljelyyn. Matikainen kertoo, että Pioneer on jalostanut möhöjuuren kestävän Maximus-lajikkeeseen, joka on tulossa myös Suomeen kokeisiin.

Viime kesänä testattiin myös Clearfield-Maximusta. Se on puolikääpiö hybridilajike, joka on jalostettu imatsamoksin kestäväksi, jolloin rikkakasvintorjuntaan tulee uusia vaihtoehtoja.

Myynnissä on toistaiseksi vain yksi Clearfield-syysrapsi, DeKalbin DK Imistar Cl. Sitä myy K-maatalous.

Kaikki rapsikisaan osallistuneet vakuutuivat syysrapsin satoisuudesta, ja aikovat jatkaa sen viljelystä. □

Martti Yli-Kleemolalla oli Maximusta kahdella loholla. Se kasvoi yllättävän korkeaksi, vaikka kesä oli Harjavallassa kuiva. Kuva on otettu 25. heinäkuuta.

Maximus 5 257 kg/ha

1. sija

Uusi Suomen ennätys

Martti Yli-Kleemola oli nähnyt puolikääpiön Maximuksen koeruudussa ja ihastunut sen kasvutapaan.

”Olin seurannut lajiketta jo jonkin aikaa. Oletin, että normaalin hybridin puinti olisi huomattavasti vaikeampaa kuin matalan puolikääpiön.”

Takaraivossa oli myös ajatus puolikääpiön paremmasta talvenkestävyydestä.

Maximus PR44D06 on DuPont-Pioneerin jalostama puolikääpiö hybridirapsi, ja sen edustaja Suomessa on Berner. Se haaroo voimakkaasti, ja jää yllättävän matalaksi.

Yli-Kleemola päätyi siis puolikääpiöön. Itse viljelyn hän aloitti perusteellisesti kokeilemalla heti ensimmäisellä kerralla erilaisia muokkaustapoja.

Silmämääräisesti parhaimmalta näytti suoraan kynnetylle lohkolle kylvetty kasvusto. ”Se oli tasaisimmin talvehtinut. Muutkin talvehtivat hyvin, mutta niissä oli jonkin verran epätasaisuutta.”

Kynnetty ja parin sentin syvyyteen lautasmuokattu oli Yli-Kleemolan havaintojen mukaan toiseksi paras käsittely. Kahteen kertaan lautasmuokattu oli kolmanneksi paras.

Kertaalleen lautasmuokattu ja kultivoitu onnistuivat nekin, mutta suorakylvetty ei talvehtinut.

Yli-Kleemola pohtii, että oleellisinta on saada kasvijäte pois pellolta. Itse muokkaustavalla ei ole välttämättä niin suurta väliä.

Pieni kylvömäärä

Siemenmäärä oli 2,8 kg/ha. ”Tavoittelin 50–55 tainta neliölle. Kylvö sujui Rapidilla helposti.”

Kylvölannoitteena oli YaraMila Pellon Y 4. Typ-

peä tuli 30 kg/ha. Lohko oli runsasmultaista hieno hietaa, jonka pH oli noin 7.

Rikkakasvit torjuttiin Galeran 0,3 l/ha ja Agilin 0,6 l/ha sekä Dassoil-kiinnitteen 0,15 l/ha seoksella. ”Seosta ei suositella Suomessa, mutta tiesin sen toimivaksi virolaisten kollegoiden kokemusten perusteella.”

Yli-Kleemolalla ei ollut syksyllä suuria odotuksia. ”Kun kahdeksan kasvulehden, kahdeksan sentin juuren ja kahdeksan millimetrin juurenkalan sääntö tuli täyteen, ajattelin, että ehkä rapsi talvehtii.”

Kasvukauden mittaan odotukset kasvoivat. Bernerin **Lasse Matikainen** kävi katsomassa kasvustoa ja povasi viiden tonnin satoa. ”Mutta pidin niitä pelkinä puheina. En missään vaiheessa uskonut, että voisi tulla yli neljän tonnin satoa.”

Kevätlannoitus tehtiin 22.4. 300 kg/ha YaraMila NK 1:llä. Oikea aika olisi ollut pääsiäisenä, mutta Yli-Kleemola kertoo olleensa silloin hiihtämässä Lapissa.

Lannoiterae suli hyvin peltoon. Rikkipitoinen YaraBela Sulfan 210 kg/ha levitettiin toukokuun 21. päivä ja YaraVita Brassitel Pro 3 l/ha ruiskutettiin toukokuun 27. päivä. Yhteensä tyypeä tuli 160 kiloa hehtaarille.

Kuoriaiset ja pahkahome ruiskutettiin samalla kerralla Brassitelin kanssa Mavrik 2F 0,2 l/ha + Proline 250 EC 0,7 l/ha seoksella.

Yli-Kleemola teki kisalohkolta MegaLab-analyyysin kesäkuun alussa. Ravinnetasot olivat kohdillaan, mutta tyyppipitoisuus oli kuivuuden takia melko matala.

Pystyterä paras hankinta

Kasvuston kehittyessä tuli ajan-kohtaiseksi miettiä puintia.

”Hommasin puimuriin pystyterän. Sen hinta on noin kaksi tonnia ja se sopii mihin tahansa puimuriin. Se on ollut paras koneinvestointi, jonka olen tehnyt. Harmittaa ainoastaan, etten hankkinut sitä jo kymmenen vuotta sitten.”

Pystyterä vähentää puintitappioita huomattavasti, ja on kätevä öljykasvien lisäksi myös herneen ja härkäpavun puinnissa.

”Puinti sujui kuin unelma. Ilman pystyterää puintitappiot olisivat olleet monta sataa kiloa hehtaaria kohti.”

Raekuuro oli hakannut kasvustosta jo pari sataa kiloa siemeniä maahan. Ne itivät syksyllä syysvehnän joukossa.

Yli-Kleemolan mielestä gramma-aineiden syyskäyttö syysviljojen rikkakasvien torjuntaan pitäisi sallia. Nyt ainoat sallitut ovat fenoksihapot, joiden ympäristövaikutukset ovat pienannosaineita suuremmat.

Keskisato yli neljä tonnia

Yli-Kleemolalla oli syysrapsia kahdella lohkolla, yhteensä noin seitsemällä hehtaarilla.

Satao ei ole punnittu, mutta hehtolitrainojen ja kuutioiden perusteella keskisato asettuu 4,5 tonnin tuntumaan.

Tänä syksynä Yli-Kleemola nosti rapsin viljelypinta-alan kahteenkymmeneen hehtaariin.

Kylvömäärä ja toimenpiteet pysyivät ennallaan.

”Kylvin kaiken kynnetylle maalle suoraan, ja ne lähtivät hyvin kasvuun. Ainoa ongelma on kasvuston seassa kasvava kevättrapsi, joka kasvaa jo pituutta.”

Kevättrapsia on viljelty viimeksi neljä vuotta sitten, mutta siemenet itivät lohkolla yhä hyvin.

Päälajikkeena on edelleen Maximus. Lisäksi Yli-Kleemola otti testeihin Agrimarketin DK Sequoian. □

Asko Korvenojan syysrapsilohko oli Orimattilassa. Poika Juha viljelee Somerolla. Tiluksia on myös Askolassa. Keväällä kasvusto näytti kuolleelta ja meinattiin jo rikkoa. Kuva on otettu 18. heinäkuuta ja silloin kasvustossa kukkivat saunakukat. Ne ehtivät onneksi kuihtua ennen puintiaikaa.

Maximus 4 807 kg/ha

2. sija

Lohko säästy rikkomiselta

Asko Korvenoja aikoi keväällä rikkoa 30 hehtaarin rapsipeltonsa. Sen verran kurjalta se näytti. Rapsi-hanketta vetävä **Petri Lintukangas** ehätti kuitenkin vilkaisemaan peltoa, ja toppuutteli odotelemaan.

Ja sieltä se elpyi. ”Sitten se näyttikin tosi hyvältä”, Korvenoja kertoo.

Päisteet jäivät harvoiksi ja yksi reuna piti rikkoa ja kylvää kevättrapsille. Muutoin lohko oli talvehtinut täydellisesti.

Seuraava murheenkryyni oli saunakukka, joka nousi kasvuston päälle heinäkuussa.

”Koko pelto kukki valkoisenaan, ja mietin oliko peli jo pelattu.”

Saunakukka ehti kuitenkin kukkia ja kuihtua pois hyvissä ajoin ennen puintia.

”Puinti sujuikin täysin ongelmitta.” Ja satao tuli rutkasti.

Korvenojalla oli tavoitteena saada yli kolmen tonnin hehtaarisato. ”Kustannukset ovat suuremmat kevättrapsiin verrattuna, joten sataokin on saatava enemmän. Mutta näin suuri sato oli silti yllätys.”

Korvenoja kylväi rapsin aikaisen Wolmari-ohran jälkeen. Muokkauksena oli syvä kultivointi ja kylvö hoidettiin Rapidilla.

Siemenmäärä oli kolmisen kiloa hehtaarille. Maalajina oli runsasmultainen hiesusavi. Pelto oli ihanteellinen rapsille, hieman viettävä ja vettä hyvin läpäisevä.

Kylvölannoituksena oli YaraMila Pellon Y 6, josta tyyppä tuli sallittu 30 kg/ha. Rikkakasvit torjuttiin Butisan Topilla. Syksyllä piti ruiskuttaa Karate Zeon kerran. Juventusta ei käytetty.

Keväällä annettiin kaksi lisälannoitusta Yara-Bela Axanilla. Rapsikuoriaiset ruiskutettiin kahden kertaan Avantilla ja Biscayalla. Lisäksi ruiskutettiin Juventus ja hiveniä Zoomilla.

Orimattilassa tuli vettä normaalia runsaammin.

Tänä kesänä oli tarkoitus kylvää lisää rapsia, mutta sopivaa lohkoa ei puintikiireiden takia löytynyt.

”Onneksi sain kuitenkin puitua hyvän sään aikana ohrat ja vehnät pois.” □

Maximus 4 738 kg/ha

Ilman rikkakasvitorjuntaa

Benny Nybäckin päätuotantosuunta on naudanlihantuotanto. Hänellä ei ole kasvinsuojeluruiskua, puimuria tai omaa viljankuivaajaa. Silti Nybäck päätti kokeilla syysrapsin viljelyä. Yhtenä syynä oli öljykasveista maksettava hyvä hinta.

Mentorina viljelyssä toimi Bernerin **Matias Rönnqvist**. Hän antoi ohjeita tuholaisien torjuntaan ja puhui Nybäckin mukaan myös KM:n rapsikilpailuun.

Rapsin esikasvina oli monivuotinen nurmi, joka lopetettiin glyfosaatilla ja kynnettiin ja muokattiin moneen kertaan.

Kasvualusta oli täysin rikkaruohoton, eikä vaatinut muuta rikkakasvien torjuntaa.

Kylvö oli jo heinäkuun puolella, ja siemenmäärä oli 4,5 kg/ha. Nybäckin mukaan siementä meni vähän liikaa. Puintihetkellä rapseja oli noin 40 neliöllä.

Kylvölannoitukseen käytettiin YaraMila Pellon Hiven NK 2:sta.

Kesä oli kuiva ja siemen iti hitaasti. Mutta vauhtiin päästyään rapsi kasvoi hyvin, eikä rikkakasveista ollut haittaa.

Maalajina oli runsasmultainen hietasavi, ja pH lähellä seitsemää.

Rapsi talvehti hienosti vaikka Vaasan seutu oli käytännössä lumeton.

Nybäck uskoo syynä olevan aikaisen kylvöajankohdan, ja maan hyvän rakenteen. Rapsi on työntänyt juurensa syvälle maahan jo syksyn aikana. Ja maa varastoi runsaasti vettä.

Kevätlannoitus tehtiin huhtikuussa salpie-tarilla. Rapsikuoriaiset ruiskutettiin touko-kuun 21. päivä Avauntilla. Mitään muuta ei sitten tehtykään.

Kesä oli rannikolla äärimmäisen kuiva. Rapsi jäikin kisan lyhyimmäksi. Se näytti pikemminkin kevätrapsilta pituutensa suhteen, mutta se oli lähes rikkaruohoton ja tulleentui tasaisesti.

Korjuuajankohta oli jo elokuun alkupuolella. Korjuu hoidettiin lainapuimurilla ja kuivaus vuokrakuivurilla. Tosin siemen oli niin kuivaa, ettei se kaivannut kummempaa kuivausta.

Nybäck oli tulokseen erittäin tyytyväinen,

3. sija

Benny Nybäckin rapsilohko Mustasaaren Hel-singbyssä pysyi ihmeen matalana. Kuva on otettu 28. heinäkuuta. Lohko puitiin kahdeksan päivää myöhemmin.

ja kylvi tänä vuonna rapsia lisää. ”Se on hyvä kasvi viljelykierrossa.” □

Vectra 4 588 kg/ha

Tuholaisia riitti

Onneksi **Sebastian Sohlbergilla** on aiempaa kokemusta syysrapsin viljelystä.

Malmgård Sjundeån rapseissa riitti nimittäin tuholaisia, joita aloittelija olisi tuskin edes hoksannut ruiskuttaa.

Sohlberg viljeli rapsia nyt kolmatta kertaa. Viljelyssä oli sekä Maximusta että Vectraa. Kisa-lohkoksi valittiin Vectra, koska Maximuksia oli niin monta jo ennestään. Vectra on saksalaisen, Bayerin omistaman Raps Gpr:n lajike.

”Puintiaikaan Maximus näytti paremmalta.”

Malmgård Sjundeån rapsiala oli kolmisenkymmentä hehtaaria. Rapsi näytti maaliskuussa totaalisen kuolleelta, mutta lähti kevään tullen kasvuun. 6–7 hehtaaria jäi kuitenkin harvoiksi.

Kylvömäärä oli 3,5 kg/ha ja lannoituksena käytettiin kananlantaa ja YaraMila NK 1:stä.

Sebastian Sohlberg oli kisan kokenein rapsinviljelijä. Hän ammentaa ohjeita Svensk Rapsilta. Kevät ei ollut Siuntiossa paras mahdollinen, ja osa rapseista jäi harvoiksi. Kuva on otettu 5. kesäkuuta.

4. sija

Rikkakasvit torjuttiin Butisan Topilla. Juventusta ruiskutettiin runsaasti, koska ruiskutus jäi myöhäiseksi.

Kevätlannoituksena oli Suomensalpietari. Kuoriaiset ja kaalikoi piti ruiskuttaa kahteen ker-

taan. Ruiskuttamattomissa päisteissä kuoriaisia oli mustanaan.

Puimaan päästiin syyskuun alussa. Varisemistappioita tuli jonkin verran, mutta satoon on pakko olla tyytyväinen. Punni-tusta varten mitattu hehtaari

sisälsi myös ruiskutusuria ja päistettä, joten se ei ollut edes ihan parhaasta paikasta.

Malmgård Sjundeåssa on rapsinpuristin. Öljyä käytetään tilakeskuksen lämmitykseen, ja puriste myydään rehuksi. □

Maximus 4 492 kg/ha

Keskisato neljä tonnia

Tapio Pietilän hietamaat eivät varastoi vettä, joten kevätkylvöiset viljat ja öljykasvit on vaihdettu syysmuotoihin. Tilalla tuotetaan perunaa, ja sille maalaji soveltuu hyvin.

Syysrapsia kokeiltiin ensimmäistä kertaa, ja varsin hyvin tuloksin. Pietilä arvioi 14 hehtaarin keskisadon olleen neljässä tonnissa.

Rapsi kylvettiin elokuun alussa kesantoon, joka oli ruiskutettu glyfosaatilla ja kynnetty. Kylvömäärä oli 2,5 kg/ha. Kylvölannoitteena oli YaraMila Pellon Y6.

Rikkakasvit torjuttiin Butisan Topilla. Juventusta ei ruiskutettu.

Rapsia oli useammalla lohkollla, ja kaikki talvehtivat hyvin. Kukinta oli runsas ja kesti 3–4 viikkoa.

Vettä satoi Lopella tasaisesti, joten kasvusto ei kärsinyt missään vaiheessa kuivuudesta.

Kevätlannoitus tehtiin YaraMila NK2:lla. Tuholaisia ei ruiskutettu. ”Ensimmäiset kuoriaiset ilmestyivät vasta kukinnan jo ollessa käynnissä.”

Pahkahome kuitenkin torjuttiin Prosarolla. Samalla ruiskutettiin Zoom-hivenlannoite.

Räyskälän kulmilla ei löytynyt ajoneuvoaakaan, joten Pietilän kisa-lohkon sato päätettiin muista poiketen punnita pumppukärryväällä.

Lohkot tuntuivat antavan tasaista satoa, joten pinta-ala mitattiin vain 0,55 hehtaarin alalta. Siemenet tyhjennettiin laatikoihin, jotka oli punnittu etukäteen.

Pietilällä oli myös kiire puida rapsi pois ja kylvää lohkoille ruista. Muussa tapauksessa puinnin kanssa olisi odoteltu hieman pidempään.

Tapio Pietilä viljelee Lopen Räyskälässä. Rapsi tuotti mahtavan sadon myös kevyellä maalajilla. Vettä satoi tasaisesti. Kuva on otettu 5. kesäkuuta.

Nyt puintikosteus oli 17,5 prosenttia. Kasvusto oli kyllä täysin tuleentunutta, mutta muutaman päivän odottelu olisi kuivattanut siemeniä lisää.

Lopulta rukiin siemenet jäivät tulematta ja rapsin sänkeen kylvettiin syysvehnää. Pietilä kylvi elokuussa myös lisää Maximus-rapsia kahdelle lohkolle. □

Banjo 4 390 kg/ha

Rapsia ja sokerijuurikasta

Juho Junkkala kuvailee olevansa vastarannankiiski, joka tekee valtavirrasta poikkeavia ratkaisuja.

Vuosi sitten hän aloitti sokerijuurikkaan viljelyn, ja nyt oli vuorossa syysrapsi.

”Ja Luojan lycky, että tänä kesänä vehnää oli viljelyssä vähemmän kuin koskaan aiemmin.”

Junkkalan kylvämä Banjo on ruotsalaisen Lantmännen SW Seedin lajike, joka on talvehtinut Ruotsissa hyvin. Sitä myy K-maalatalous, jonka valikoimissa on myös SW:n uudempi lajike Mascara.

Siemenmäärä oli kolmisen kiloa hehtaarille. ”Rivivälinä oli 30 senttiä, lannoite ja siemen menivät samaan riviin.”

Kylvölannoitteena oli YaraMila Pellon Y6. Esikasvina oli ohra, jonka sänki lautasmuokattiin. Rikkakasvit torjuttiin Butisan Topilla ja jääntivilja Stratos Ultralla.

Rapsi talvehti hyvin ja Junkkala ilmoittautui kisaan mukaan. Ensimmäinen kevätlannoitus annettiin 22. huhtikuuta. YaraMila Pellon Hiven NK 2:lla ja toinen kuukautta myöhemmin salpietarilla.

Osalle lohkoista piti ruiskuttaa keväällä Galeraa saunakukkien takia.

Juho Junkkalan pellot ovat Euran Honkilahdella metsien keskellä. Kuva on otettu 4. kesäkuuta kukinnan ollessa parhaassa loistossaan.

Onneksi Junkkalan rapsiin ei ilmaantunut tuholaisia. ”Olen sen verran luomu, että olisi tehnyt tiukkaa ruiskuttaa kukkivaa kasvustoa.”

Lohkolle ei ruiskutettu lainkaan tuholaisaineita. Pahkahomeriskiä ei kuivuuden takia myöskään ollut, eikä sitä löytynyt pellosto puintihetkelläkään.

Rapsipeltojen viereen oli tuotu mehiläisiä, joten mehiläiset pörräsivät vimmaisesti kasvustoissa kesäkuun alussa. Hallat kurittivat notkopaikkaa, joka jäi muusta kasvustosta paljon jälkeen. Se kohta lohkoista jouduttiin murskaamaan, mutta rikkomisiin ei tarvinnut ryhtyä.

Kesä oli rutikuiva, mutta maa pysyi rapsin alla kosteana.

Puinti sujui näppärästi naapurilta lainatun rapsijatkeen avulla. Rapsijatke leikkaa kasvuston ennen kuin se tulee koneeseen sisälle.

Junkkala arvioi 27 hehtaarin alalta tulleen kolmen tonnin keskisadon. Lohkojen välillä oli vaihtelua.

Tänä syksynä Junkkala ehti kylvää Banjoa 10 hehtaaria. □

Maximus 3 707 kg/ha

Jälkiversonta haittasi

Kalle Eskolalla oli viljelyssä kahta puolikääpiölajiketta. Sekä Maximus että Thorin talvehtivat hyvin.

Edellisvuonna harmina olivat etanat, jotka tuhosivat viherkesantoon perustetun kasvuston.

Eskola kehottaakin viljelijöitä harkitsemaan kahteen kertaan rapsin perustamista viherkesantoon tai nurmeen. ”Etanat tekivät rapsista selvää, vaikka kesanto oli ruiskutettu glyfosaatilla ja muokattu huolellisesti.”

Tänä vuonna suurimmat tuhot aiheuttivat peurat, jotka laidunsivat rapsipellolla. Peura ja hirvi syövät rapsin taimia keskeltä, jolloin rapsi saattaa versoa sivuista uutta kasvua. Rapsilohkoja ei tarvinnut kuitenkaan rikkoa.

Maximuksen esikasvina oli monitahoinen ohra, jonka jälkeen maa kynnettiin ja jyrsinmuokattiin. Siemen kylvettiin samana päivänä.

Kylvömäärä oli 2,8 kg/ha ja kylvöannoitena käytettiin YaraMila Pellon Y 6:sta.

Butisan Top jäi laittamatta, koska pelto näytti sen verran puhtaalta. Syksyllä ruiskutettiin vielä Juventusta ja lehtilannosta.

Keväällä kasvustoon iti jonkin verran rikkakasveja, jotka torjuttiin Galeran ja Matrigonin seoksella. Sekaan laitettiin Mospilan.

Kevätlannoitus tehtiin kolmessa osassa. Ensin levitettiin ammoniumsulfaattia, sitten salpietaria ja lopuksi toinen annos ammoniumsulfaattia.

Kuoriaisia näkyi onneksi vain vähän. Pellolla lenteli myös kaalikoita. Ne torjuttiin Deciksellä. ”Avaunt olisi ollut parempi, mutta se oli lopussa.” Tuholaistorjunnan yhteydessä ruiskutettiin vielä lehtilannosta.

Kuiva kevät jätti kasvuston hieman harvaksi. Taimitiheys oli kohdallaan, mutta versoutumista olisi saanut tapahtua enemmän. Kasvusto lähtikin muodostamaan jälkiversoja myöhemmin kasvukaudella. Puintiaikaan tiheys oli 50 yksilöä neliöllä.

”Kasvusto työnsi uusia kukkanappuja puintiaikaan.”

Saunakukat pysyivät aisoissa, mutta matoraa nousi jonkin verran kasvuston joukkoon. Se kuivi onneksi pois ennen puintia.

Eskolalla ei ole pystyterää puimurissa, mutta puinti sujui silti kohtuullisen hyvin. Jälkiversonta tosin hidasti korjuuta.

Osa siemenistä ehti myös varista, sillä puinti venyi sateiden takia. Jälkiversoneen kasvuston oikeaa puintiajankohtaa on hankala lyödä lukkoon.

Jälkiversonta näkyy myös laatutuloksissa. Lehtivihreäpitoisuus on korkea ja öljypi-

7. sija

Loimaalainen Kalle Eskola viljeli syysrapsia toista kertaa. Kuva otettu 16. kesäkuuta, kun kukinta alkaa olla loppuillaan.

toisuus matala. Tosin laatuanalyysit on tehty kuivaamossa käymättömistä näytteistä.

Tänä syksynä oli tarkoitus kylvää taas rapsia. Lohkokin oli jo valmiina, mutta sateiden takia oli pakko käyttää aika mieluummin puimiseen kuin kylvöön.

”Puin äkkiä herneen pois ennen sateita. Ja hyvä niin. Rapsille tarkoitettulle lohkolle kylvin myöhemmin syysviljaa.” □

Alabaster 2 993 kg/ha

Harvasta kasvustosta kolme tonnia

Aki Laakosella on monta rautaa tulossa. Hän opiskelee agronomiksi yliopistossa, sekä tuo maahan puolalaisia maanmuokauskoneita.

Laakoson Kivilän Kone Ky perustettiin vuonna 2011. Lisäksi Laakoson viljelee viljaa, ja aloitti nyt myös sokerijuurikkaan ja syysrapsin viljelyn.

Laakoson kylvi Alabaster-lajiketta kahdelle eri lohkolle. ”Ihan koemielessä. Halusin nähdä talvehtiiko se.” Alabaster on Limagrainin jalostama lajike, ja sitä myy Suomessa Tilasiemen.

Esikasvina oli ohra, joka kynnettiin ja lautasmuokattiin. Kylvömäärä oli 3,5 kg/ha ja kylvöannoituksena oli salpietari.

Syksyllä kasvustosta torjuttiin jääntivilja Targalla ja ruiskutettiin Juventus sekä Zoom-hivenlannoite. Rikkatorjuntaa ei tehty, koska rikkakasveja ei vielä silloin ollut.

Keväällä niitä sitten oli, ja ne ruiskutettiin toukokuussa Galeralla. Kevätlannoitus tehtiin salpietarilla.

Multavampi lohko jäi saunakukkaiseksi. Savinen lohko oli puolestaan hieman harva. Siinä oli sekä talvituhoja että hirvituhoja. Siitä tuli kuitenkin kisalohko. Rapsi kykenee paikkaamaan harvat kohdat.

8. sija

Aki Laakosella on peltoja Mynämäellä ja Pöytyän Yläneellä. Kisalohko Yläneen savimaalla jäi talvi- ja hirvituhojen vuoksi vähän harvaksi. Sato oli kuitenkin varsin hyvä. Kuva on otettu 4. kesäkuuta.

Kasvusto kukki kolmisen viikkoa. Palot olivat upeita, mutta jälkiversonta haittasi puintia. Aukkoisessa kasvustossa on aina jälkiversonnan riski. Toisaalta liian tiheäänkään ei rapsia kannata kylvää.

Laakosellakin jälkiversonta näkyy laatutuloksissa kohonneena lehtivihreäpitoisuutena.

Tänä syksynä Laakoson kylvi puolikääpiöitä Maximusta ja Thorinia. □